

אוניברסיטת רייכמן
בית ספר ברוך איבצ'ר לפסיכולוגיה
התוכנית לתואר שני בפסיכולוגיה חברתית

עבודת גמר
אורית זמיר

עבודה זו מוגשת כחלק מהדרישות לשם קבלת תואר מוסמך
בפסיכולוגיה חברתית בבית ספר ברוך איבצ'ר לפסיכולוגיה, אוניברסיטת רייכמן

עבודה זו נכתבה בהדרכתה של פרופ' תמר שגיא מהתוכנית לתואר שני בפסיכולוגיה חברתית, בית ספר
ברוך איבצ'ר לפסיכולוגיה, אוניברסיטת רייכמן.

"מטאטאים את התא
מטאטאים, מטאטאים
כי לי לטאטא זה בכלל לא מתאים
כי אתה תטאטא
ואני אשתה תה
כי אחד הוא שוטה
ושני שותה תה"
(איזולירבנד, 'מטאטאים את התא', 1982)

תוכן עניינים

3	 תקציר
4	 מבוא
8	 מחקר 1
16	 הצעה לניסוי המשך
17	 דיון כללי
20	 ביבליוגרפיה
26	 נספחים

תקציר

מחקרים רבים במדינות שונות שבחנו את חלוקת מטלות הבית בין בני זוג מראים באופן עקבי כי נשים מבצעות את החלק הארי של מטלות הבית בהשוואה לגברים (Charmes, 2019; Altintas et al., 2016). לחלוקת העבודה המגדרית המטילה את האחריות העיקרית של הבית והמשפחה על הנשים יש השלכות משמעותיות בשוק התעסוקה לרבות: פערי שכר מגדריים, נוכחות נמוכה של נשים במשרות בכירות, בחירת מקצועות פחות מתגמלים ולעיתים אף ויתור על פיתוח קריירה. כל אלו תורמים להעמקת אי השוויון המגדרי בין גברים לנשים. ישנן מספר גישות (Bianchi et al., 2000) המנסות להסביר את הפערים בחלוקת עבודות הבית לרבות גישה אידיאולוגית מגדרית (הגורסת כי חלוקת מטלות הבית תואמת לתפקידים המגדריים המסורתיים) וגישה חברתית מבנית (הגורסת כי חלוקת מטלות הבית בין בני הזוג מושפעת ממבנה שוק התעסוקה). במחקר זה בחנו כיצד חשיפת גברים לגישות אלו משפיעה על תחושת האשמה בקרב גברים וכן האם קשורה עם תמיכה במדיניות לקידום שוויון מגדרי (לרבות במרחב הפרטי) והכוללת היבטים של איזון בין בית ועבודה. בהתבסס על מחקרים קודמים בתחום של יחסים בין-קבוצות, באופן ספציפי תחושת האיום שחוות קבוצות חזקות כאשר הן מואשמות בחוסר מוסריות, השערת המחקר הייתה כי גברים הנחשפים להסבר אידיאולוגי מגדרי יחושו תחושת אשמה (לעומת חשיפה להסבר חברתי מבני) ותחושה זו תגרוור אחריה הפחתה בתמיכה בקידום מדיניות לשוויון מגדרי. במחקר השתתפו 267 גברים החיים בשותפות עם בנות זוג אשר הוקצו רנדומלית לשלושת תנאי הניסוי (תנאי 'מאשים', תנאי 'לא מאשים' וביקורת). תוצאות הניסוי העלו כי אין הבדל בין שלושת התנאים בממוצע תחושת האשמה וכן בממוצע בתמיכה במדיניות לקידום שוויון מגדרי. בניגוד להשערת המחקר, הממצאים הראו כי קיים קשר חיובי ומובהק בין תחושת האשמה לבין תמיכה במדיניות המקדמת שוויון מגדרי. ממצאים אלו מעלים את הצורך בניסוי המשך בכדי לחדד ולדייק את המניפולציה ולהעצים את תחושת האשמה בכדי לשפוך אור אחר הגורמים לתחושה זו בקרב גברים כאשר הם נחשפים למידע אודות פערים בין גברים לנשים ולהתחקות אחר השפעותיה. בדיון נדון בכיוונים להמשך, כולל משתנים ממתנים פוטנציאליים.

מבוא

מטלות הבית נחוצות בכל משק בית טיפוסי על מנת לספק את הצרכים הבסיסיים של דייריו. רובנו רואים במטלות הבית כמעמסה משמעותית, הן מכבידות משמיות לא מקדמות אותנו ובעיקר שואבות זמן פנוי (שלרובנו אין), ולכן רוב האנשים לא ששים לקחת על עצמם את האחריות לביצוען. מחקרים מראים כי חלוקת עבודות הבית בין בני זוג תואמת לדפוס המסורתי בו הנשים נשארות עם האחריות העיקרית על עבודות הבית וטיפול בילדים. נשים מבצעות בממוצע ביום 272 דקות לעומת גברים המבצעים 81 דקות, כלומר נשים מבצעות 76.4 אחוזים מכלל מטלות הבית (Charmes, 2019). חלוקה לא שוויונית של מטלות הבית מהווה מכשול עבור הנשים לקדם שוויון במרחב הציבורי. הטלת האחריות העיקרית של מטלות הבית וטיפול בילדים על הנשים מאלצת אותן לעתים לוותר על הרצון בפיתוח קריירה, להסתפק במשרה פחות נחשקת ומתגמלת (Dex, 2010), להרוויח פחות ויתכן אף כי גורמת לנשים להיות תלויות כלכלית בבן זוגן. לפיכך, התקדמותן של נשים במרחב הציבורי מתחילה בשיפור מעמדן במרחב הפרטי. חלוקת אחריות שוויונית בין גברים ונשים סוללת את הדרך לקראת השגת שוויון מגדרי במרחב הציבורי, שכן היא מפנה זמן לנשים על מנת להשקיע בקריירה ולהשתלב במעגל העבודה. לשם כך נדרשת תמיכתם של הגברים בקידום שוויון מגדרי לרבות במרחב הפרטי ונדרשת השתתפותם בחלוקת הנטל במטלות הבית. במחקר הנוכחי אנו בוחנים את יחסם של הגברים לפערים אלו וכן את מידת התמיכה שלהם במדיניות הפועלת למען זכויות נשים המאפשרת יותר איזון מגדרי במרחב הפרטי.

במחקר זה נתמקד בשתי גישות תיאורטיות כבסיס להסבר הפער בחלוקת התפקידים בבית בין גברים לנשים. האחת, גישה אידאולוגית מגדרית, השנייה גישה חברתית מבנית (Bianchi et al., 2000). גישות האידאולוגיה המגדרית גורסות כי ישנה התאמה בין חלוקת מטלות הבית ועמדות התפקיד המגדרי המסורתי. התפקיד המגדרי המסורתי מטיל את עיקר האחריות לטיפול במשפחה על הנשים ואת עיקר התפקיד של פרנסת המשפחה על הגברים (Horne et al., 2018). נראה כי בבתים בהם הגברים והנשים מחזיקים בעמדות מסורתיות חלוקת מטלות הבית ביניהם תהיה לא שוויונית. באופן ספציפי, נשים עם עמדות שוויוניות יותר עושות פחות מטלות בית מאשר נשים עם עמדות מסורתיות (Lachance-Grzela & Bouchard, 2010). גברים עם עמדות שוויוניות יותר צפויים להשקיע יותר זמן בעבודות הבית מאשר אלו עם גישה מסורתית (Arrighi & Maume, 2000 ; Parkman, 2004). מחקרים מראים שככל שגברים תומכים יותר בתפקידי מגדר שוויוניים, כך חלוקת העבודה במשק הבית שווה יותר (Blair & Lichter, 1991). כמו כן, אנשים המאמינים כי תפקידי מגדר הינם קבועים ואינם ניתנים לשינוי תומכים בשמירה על חלוקת התפקידים המסורתית ותומכים בפחות קידום שוויון מגדרי (Kray et. al., 2017).

בניגוד לגישת האידאולוגיה המגדרית, המטילה את הסיבה לאי השוויון המגדרי על הגברים, הגישה החברתית-מבנית מטילה את הסיבה על המבנה החברתי. תיאוריות המתבססות על גורמים מבניים

חברתיים גורסות כי הקצאת מטלות הבית, בין בני הזוג, ישקפו את יחסי הכוחות בין בני הזוג. כך, בן הזוג שיש לו הכי הרבה משאבים לרבות הכנסה גבוהה, מעמד תעסוקתי גבוה, השכלה גבוהה עתיד לבצע פחות עבודות בית (Mannino & Deutsch, 2007). אכן בבתים בהם רמת ההכנסה ורמת ההשכלה של האישה גבוהים יותר, הסיכוי לשוויון בחלוקת מטלות הבית הינו גבוה יותר (Lachance-Grzela & Bouchard, 2010). נוכח הפערים המגדריים בשוק העבודה הבאים לידי ביטוי, בין היתר, בפערי שכר לטובת הגברים (Catalyst, 2018) הופכים את עבודת הגבר לכדאית יותר עבור המשפחה מבחינה כלכלית, כלומר הגבר הוא בעל המשאבים וכך על פי התיאוריה הוא יטה לבצע פחות מטלות בית. זאת ועוד, נראה כי ישנה חשיבות רבה למדיניות הרווחה במדינה. למדינות הדוגלות ומקדמות שוויון מגדרי, העצמה נשית, ומעודדות נשים להגביר את עצמאותן הכלכלית נראה כי חלוקת מטלות הבית תהיה שיוויונית יותר לעומת מדינות וחברות המשמרות אידאולוגיות מסורתיות. כך למשל במדינות הסקנדינביות בהן נשים השיגו שוויון גבוה יותר לגברים בשוק העבודה נמצא כי חלוקת עבודות הבית שווה יותר בין בני הזוג לעומת מדינות בעלות מדיניות רווחה מסורתית כדוגמת יפן (Fuwa M, 2004).

גורם מבני נוסף המשפיע על השתתפות הגברים בגידול הילדים ובעבודות אחרות בבית הוא גמישות שעות העבודה של הגבר. שוק העבודה המודרני שהינו תובעני ותחרותי ומאופיין בריבוי שעות עבודה, מקשה על העובדים ברובם גברים לשלב בין עבודה למשפחה כך שנוכחותם בבית היא מועטה ביחס לנשים. גברים שניתנת להם האופציה לבחור במשמרת זו או אחרת או לחילופין לעבוד במודל עבודה היברידי, המשלב בין עבודה מהבית לצד עבודה מהמשרד, מתאימים את זמן עבודתם לזמן העבודה של נשותיהן ולצורכי המשפחה והילדים (Pleck J.H, 1993). ניתן לומר כי הגורמים החברתיים המבניים הנוכחיים תורמים בהפחתה בזמינות הגברים לצורכי המשפחה, מקשים על הגברים בשילוב בין בית ועבודה ולפיכך להפחתה בשיעור השתתפותם במטלות הבית. לכן, מדיניות שתאפשר לגברים לעבוד מהבית ובכלל אימוץ של מודל עבודה יותר גמיש המאפשר נוכחות וזמינות גבוהה יותר עם המשפחה יכול להוביל לשוויון רב יותר בבתים. במחקר הנוכחי, בחנו האם וכיצד חשיפה של הסבר אידאולוגי מגדרי אל מול הסבר חברתי מבני משפיעה על גברים ותמיכתם במדיניות המקדמת שוויון מגדרי לרבות במרחב הפרטי.

תיאוריית הזהות החברתית (Tajfel & Turner, 1986) גורסת כי בני האדם שואפים לשמר דימוי עצמי חיובי. כמו כן בני אדם מפיקים תחושת זהות וערך עצמי מעצם השתייכותם לקבוצות חברתיות ולכן קיימת בבני האדם מוטיבציה גבוהה לשמר על זהות חברתית חיובית. איום על הזהות חברתית של הקבוצה מתעורר כאשר דימויים קבוצתיים חיוביים או ייחודיות הקבוצה מתערערים על ידי הערכה שלילית או מידע על הקבוצה החברתית של האדם (Branscombe et al., 1999). מחקרים מראים כי כאשר מעלים את שיח בפני גברים (קרי: קבוצה חזקה) אודות קיומו של אי שוויון מגדרי ונקיטת פעולות שמטרתן לצמצם פער זה, הגברים מראים תגובת איום קרדיו וסקולארי (Scheepers et al., 2009). הנטייה של חברי הקבוצה

החזקה היא בשימור המצב הקיים, בשימור הכוח וכן בשימור הדימוי החיובי והמוסרי של הקבוצה אליה הם משתייכים. היות והעלאת מודעות בפני קבוצות חזקות בקיומו של אי שוויון מאיימת על זהותם המוסרית הם ינקטו באסטרטגיות שונות על מנת להשיב את הדימוי המוסרי על קנו (Knowles et al., 2014). כמו כן, גם תזכורות עבר של התנהגות בלתי הולמת, ו/או חוסר צדק מהווים איום על זהותם המוסרית שכן הם פוגעים בתדמית החיובית אליה משתייכים חברי הקבוצה ועל כן כאסטרטגיה הגנתית ינקטו חברי הקבוצה במזעור או בהכחשה של עוולות העבר ושל ההווה, ויתרה מכך הם פחות תומכים בקידום מדיניות לשוויון. נראה כי כאשר מציגים בפני גברים מידע אודות חוסר צדק והתנהגות לא הולמת כלפי נשים לרבות סקסזים שהתרחשה בעבר, הם חשים מאוימים ופחות תומכים במדיניות לקידום זכויות נשים (Hideg & Wilson, 2020). זאת ועוד, חשיפת חברי הקבוצה החזקה לאי שוויון עשויה לעורר בהם רגשות שלילים לרבות אשמה.

אשמה היא מצב רגשי כאשר אדם מצוי בקונפליקט פנימי בין התנהגותו לבין הערכים המוסריים שהוא מאמין בהם. פרויד, אבי הפסיכואנליזה, טען כי האשמה אינה נתון מולד של האישיות, אלא דחף חברתי שמטופח באדם, כדי לאפשר קיום חברה תקינה. כלומר אשמה היא רגש פרו חברתי, החיוני לבני האדם על מנת שנתפקד בצורה מיטבית בתוך הקבוצה. תחושות אשם התעוררו בנו כאשר אנו נוהגים בצורה שנוגדת את הערכים שלנו ועלולות לעורר בתוכנו תחושות של אשמה וחרטה, במיוחד אם התנהגותנו גרמה לפגיעה באחר. מערכות יחסים בינאישיים מבוססות על הנחות של דאגה וטיפול הדדיים, ואשמה עשויה להיות מנגנון רגשי מרכזי להבטחה כי אנשים ידבקו בדפוסים אלה. כאשר אדם חש אשמה, הוא לרוב מגלה מוטיבציה לנקוט בפעולה על מנת לתקן את גרימת הנזק לאחר ו/או לפצותו (Tangney, 1991). לפיכך, למרות שאשמה היא תגובת מצוקה שלא נעים לנו לחוות, היא עשויה להיות בעלת ערך והשלכות חיוביות בסיוע לאנשים לחיות יחד ולקיים יחסי אנוש מוצלחים ולחיות בהרמוניה ככל שניתן (Baumeister et al., 1994).

אשמה קולקטיבית היא רגש המתעורר כאשר חברי קבוצה דומיננטית תופסים את מערכת היחסים שלהם עם הקבוצה המוחלשת כלא לגיטימיים. התפתחויות תיאורטיות אחרונות ביחסים בין קבוצות הדגישו כי אנשים יכולים לחוות אשמה על מעשים לא מוסריים שבוצעו על ידי קבוצתם, גם בהיעדר אחריות אישית לפגיעה (Doosje et al., 1998). אחת ההשפעות החיוביות של אשמה קולקטיבית היא עידוד התנהגות של הקבוצה החזקה לפעולות לתיקון העוולות: פיתוח עמדות חיוביות כלפי הקבוצה הנפגעת או רצון לפצות את אותה קבוצה מוחלשת (Ferguson & Branscombe, 2014). יחד עם זאת בהתחשב בכך שאשמה היא רגש שלילי היא לרוב מרתיעה אנשים ומניעה אותם להימנע ו/או לצמצם תחושות אלו, כך שחברי הקבוצה הנפגעת ינקטו באסטרטגיות המשילות מהם את האחריות או יאמצו גורמים חיצוניים המאפשרים להם להימנע מסיווג עצמי שלילי, הם יתחזקו דימוי מוסרי חיובי על ידי כך שירחיקו את מידת החוויה של

האשמה הקולקטיבית (Branscombe & Miron, 2004). בנוסף, כאשר חברי הקבוצה החזקה תופסים את מערכת היחסים עם הקבוצה המוחלשת כמוצדקת, או אם מעמד הסטטוס הנמוך יותר של הקבוצה המוחלשת נתפס כראוי, אזי מצטמצמת חווית האשמה הקולקטיבית (Branscombe et al., 2002). מחקרים מראים כי כאשר מאשימים קבוצה חזקה באי השוויון הם חשים כי נגרמה להם תחושת עוול שלא בצדק וזה גורם להפחתת המוטיבציה לקדם שוויון, מנגד אם מחזקים לחברי הקבוצה החזקה את תחושת הערך הם מסוגלים לראות את אי הצדק ולפעול למען שינוי וקידום השוויון (Saguy et al., 2013; Čehajić-Clancy et al., 2011).

לסיכום, נראה כי העלאת תחושת אשמה בקרב חברי הקבוצה החזקה אינה בהכרח אסטרטגיה יעילה המובילה את חבריה להכרה באחריותם בחוסר הצדק הקיים, להתגייס למען שינוי המצב ולתמוך בקידום שוויון. מחקר זה מבקש להרחיב את הידע בתחום העלאת תחושת אשמה ולבחון אסטרטגיה זו במרחב הפרטי בתחום מטלות הבית. באופן ספציפי, בחנו כיצד מתן הסברים שונים לאי השוויון במטלות הבית: הסבר מגדרי אידאולוגי, החושף את חוסר הצדק במרחב הפרטי בהראותו כי נשים נושאות בעול הבית מפאת תפקידן המסורתי, לעומת הסבר חברתי מבני, משפיע על תחושת האשמה של הקבוצה החזקה-גברים. בנוסף, כיצד מידת תחושת אשמה קשורה עם נקיטת אסטרטגיות לשימור המצב הקיים או לחליפין עם אסטרטגיות המובילות לרצון לפעול לשינוי המצב כך שיתמכו במדיניות הפועלת לצמצום הפערים. המחקר הנוכחי מתמקד בקיומו של אי השוויון מגדרי בעבודות הבית קרי: במרחב הפרטי. אנו משערים כי חשיפת גברים לאידאולוגיה מגדרית (תנאי 'מאשים') הטוענת כי החלוקה האי שוויונית במטלות הבית נובעת מעמדות אישיות מסורתיות של גברים המאמינים כי "מקומה של האישה בבית ושל הגבר המפרנס בחוץ" מעוררת בהם תחושת אשמה, מאיימת על זהותם החברתית וכפועל יוצא גוררת אחריה אי תמיכה במדיניות המקדמת שוויון מגדרי לרבות במרחב הפרטי. מנגד אנו משערים כי גברים הנחשפים לאידאולוגיה חברתית מבנית (תנאי 'לא מאשים') המציגה את הגברים כקורבנות של מבנה שוק העבודה התובע מהם להשקיע שעות רבות בעבודה מחוץ לבית, מקצץ מזמינותם בבית עם המשפחה ובכך אינו מאפשר להם לתרום יותר במטלות הבית הללו ירגישו פחות אשמה ויתמכו במדיניות המקדמת שוויון מגדרי לרבות במרחב הפרטי. בנוסף, בחנו את מידת ההשפעה של מדד SDO (Social Dominance Orientation), נטייה להיררכיה. מדד זה נמצא כממלא תפקיד מרכזי כמדד לתמיכה באי שוויון בין קבוצות חברתיות. כך שאנשים עם רמת SDO גבוהה תומכים באידאולוגיות התומכות בהיררכיה ונותנים הצדקה/לגיטימציה לאי שוויון. לעומת, אנשים עם רמת SDO נמוכה תומכים באידאולוגיה מדכאת היררכיה המקדמת מדיניות ופועלת לצמצום אי השוויון (Sidanius & Pratto, 1999). Knowls (2009) הראה כי אנשים הגבוהים במדד זה לרוב תומכים באידאולוגיה המשמרת את אי השוויון ("עיוורון צבעים") ואינם תומכים במדיניות המעודדת אפליה

מתקנת הנועדה לצמצם פערים חברתיים. לפיכך אנו משערים כי בקרב משתתפים עם רמת SDO גבוהה, התמיכה במדיניות המקדמת שוויון מגדרי לא תושפע מתנאי הניסוי, ואילו בקרב משתתפים עם רמת SDO נמוכה, תמיכה במדיניות זו כן תושפע מתנאי הניסוי.

מחקר 1

במחקר זה בחנו כיצד מתן הסבר שונה (הסבר אידאולוגי מגדרי/ הסבר חברתי מבני) או אי מתן הסבר כלל (ביקורת) לתופעת אי שוויון במטלות הבית משפיע על תחושת האשמה בקרב גברים וכן האם קשור עם תמיכה במדיניות לקידום שוויון מגדרי לרבות במרחב הפרטי. תחושת אשמה תופעלה על ידי חשיפת גברים להסבר המאשים אותם בתרומתם לאי השוויון (הסבר אידאולוגי מגדרי) לעומת חשיפה להסבר לא מאשים (הסבר חברתי מבני) או אי מתן הסבר כלל. נבדקה האם מניפולציה זו קשורה עם מידות שונות של תחושת האשמה והאם קשורה עם מידת התמיכה בקידום מדיניות לשוויון מגדרי. בהתבסס על מחקרים קודמים המראים כי חשיפת גברים לחוסר צדק ו/או כאשר הם חשים איום על זהותם החברתית הם נוטים לתמוך פחות במדיניות המקדמת שוויון (Saguy et al., 2013; Hideg & Wilson, 2020) אנו משערים כי:

1. חשיפת גברים להסבר המתבסס על אידאולוגיה מגדרית (תנאי 'מאשים') תגביר את תחושת האשמה לעומת הסבר המתבסס על אידאולוגיה חברתית מבנית (תנאי 'לא מאשים').
2. חשיפת גברים להסבר המתבסס על אידאולוגיה מגדרית (תנאי 'מאשים') תפחית את תמיכתם במדיניות מקדמת שוויון מגדרי אל מול חשיפת גברים להסבר המתבסס על אידאולוגיה חברתית מבנית (תנאי 'לא מאשים').
3. תחושת אשמה הינה משתנה מתווך בין סוג ההסבר לבין תמיכה במדיניות מקדמת שוויון כך שהסבר אידאולוגי מגדרי מגביר את תחושת האשמה, ותחושת אשמה מוגברת מפחיתה את התמיכה במדיניות לקידום שוויון מגדרי.
4. SDO הינו משתנה ממתן כך שתמיכה במדיניות לקידום שוויון מגדרי של משתתפים הגבוהים ב-SDO לא תושפע מתנאי הניסוי (הסבר אידאולוגי/ הסבר חברתי- מבני/ ביקורת), ואילו תמיכה במדיניות זו של משתתפים הנמוכים ב-SDO כן תושפע מתנאי הניסוי.

שיטה

משתתפים

המחקר הנוכחי נערך על אוכלוסיית גברים המועסקים הנמצאים בזוגיות וחיים יחד עם בת זוג. המשתתפים במחקר גויסו באמצעות Amazon mTurk. בשלב ראשון נדגמו 705 משתתפים, מתוכם סוננו 222 נבדקים היות ולא ענו לדרישת הסף (נספח א'). בשלב השני 483 משתתפים הופנו רנדומלית ל-אחד משלושת התנאים: 'מאשים', 'לא מאשים' וביקורת. לאחר מכן סוננו 216 משתתפים שלא צלחו את שתי שאלות הבנת הנקרא

ו/או לא צלחו את שתי בדיקות תשומת הלב. כך, שמספר המשתתפים הסופי עמד על 267 (ממוצע גיל 36.7 סטיית תקן 11.7) נבדקים בחלוקה לתנאים באופן הבא: תנאי ביקורת (אי מתן הסבר) – 100 משתתפים, תנאי 'לא מאשים' (הסבר חברתי מבני) – 81 משתתפים, ותנאי 'מאשים' (הסבר אידאולוגי מגדרי) – 86 משתתפים.

כלים

טופס הסכמה מודעת (ראה נספח ב'). טופס שמטרתו לקבל את הסכמת המשתתפים להשתתפותם במחקר.

שאלון דמוגרפי (ראה נספח ג'). השאלון הכיל 7 פריטים ומטרתו לאסוף מידע דמוגרפי (כגון מין, גיל וכו') ולהעריך את היחס בין המשכורות בין בני הזוג וכן את היחס בין ביצוע מטלות הבית של בני הזוג. המשתתפים התבקשו לענות על כל השאלות.

תחושת אשמה (ראה נספח ד'). שאלון שאומץ ממחקרו של Shuman (2020) ומטרתו להעריך את תחושת האשמה בדומיין המגדרי. השאלון הורכב מארבעה פריטים: "I feel guilty because I benefit from " , "gender inequality in housework I feel guilty about the inequality that exists between men " , "and women in their home I feel men are blameworthy when gender inequality is discussed " , "in people's homes I can easily feel guilty about the bad outcomes that have been caused " , "by my gender in the domain of housework inequality". $\alpha = .87$). המשתתפים התבקשו לדרג בסולם הנע בין 1 (כלל לא) ל-7 (במידה רבה מאוד) באיזו מידה הם מסכימים עם כל אחד מההיגדים, הפריטים מוצעו לציון אחד של תחושת אשמה, כך שציון גבוה יותר משקף תחושת אשמה גבוהה יותר.

תמיכה במדיניות המקדמת שוויון מגדרי בדגש על איזון בית עבודה (ראה נספח ה'). שאלון שאומץ ממחקרו של Shuman (2020) ומטרתו להעריך את מידת התמיכה במדיניות המקדמת שוויון מגדרי ומקדמת איזון בית עבודה. השאלון הורכב מארבעה פריטים: "To solve issues of inequality in housework and childcare, the government must implement policies directly aimed at enable more working Reducing inequalities between men and women in housework and childcare " , "from home I would support a bill guaranteeing paternity leave for new " , "should be a primary policy goal I would support a law providing tax deductions for daycare and " , "fathers in the U.S. housecleaning expenses, so that both men and women will be able to work flexibly". $\alpha = .75$). המשתתפים התבקשו לדרג בסולם הנע בין 1 (כלל לא) ל-7 (במידה רבה מאוד) באיזו מידה הם מסכימים

עם כל אחד מההיגדים. הפריטים מוצעו לציון אחד של תמיכה, כך שציון גבוה יותר משקף תמיכה גבוהה יותר במדיניות המקדמת שוויון מגדרי ואיזון בית עבודה.

מדד SDO (ראה נספח ו'). שאלון שאומץ ממחקרם של Pratto et al. (2013) ומטרתו להעריך את

רמת ה-SDO של המשתתפים. השאלון הורכב מארבעה פריטים: ("In setting priorities, we must consider all groups", "We should not push for equality between groups", "Group equality", "should be our ideal", "Superior groups should dominate inferior groups"; $\alpha = .53$). המשתתפים התבקשו לדרג בסולם הנע בין 1 (כלל לא) ל-7 (במידה רבה מאוד) באיזו מידה הם מסכימים עם כל אחד מההיגדים. שניים מהם פריטים הפוכים (היגדים 1 ו-3). לאחר היפוך הפריטים הרלוונטיים, הם מוצעו לציון אחד של SDO, כך שציון גבוה יותר משקף רמת SDO גבוהה יותר.

הליך

המשתתפים יודעו כי המחקר הינו בנושא מטלות בית. המשתתפים הונחו כי יקראו מאמר מדעי ולאחר מכן יתבקשו להשיב על מספר שאלות, כמו כן ביקשנו את הסכמתם להשתתף במחקר זה. משתתף אשר נתן את הסכמתו הופנה תחילה למלא שאלון דמוגרפי קצר והוקצה רנדומלית לאחד משלושת התנאים: ביקורת, 'לא מאשים' (הסבר חברתי מבני), 'מאשים' (הסבר אידאולוגי מגדרי). קטע הקריאה כלל את המניפולציה ומיד לאחריה הם נדרשו לענות על שאלון שכלל את המדדים התלויים.

בכל אחד משלושת התנאים הוצג גרף (יחד עם הסבר קצר) המתאר את מספר השעות שנשים וגברים משקיעים במטלות הבית (נספח ז'). הגרף מראה כי במספר מדינות מייצגות (אוסטרליה, קנדה, אנגליה וארה"ב) קיים חוסר שוויון בין גברים לנשים בחלוקת נטל מטלות הבית וכי נשים משקיעות יותר שעות מגברים. בתנאי הביקורת, המשתתפים התבקשו לקרוא גרף זה (יחד עם ההסבר הקצר) בלבד.

בתנאי 'לא מאשים', התווסף קטע קריאה ממאמר מדעי שפורסם לכאורה על ידי אוניברסיטת הווארד שטוען כי הסיבה לחוסר השוויון במטלות הבית בין גברים לנשים היא תרבות שוק העבודה המתגמלת גברים הנמצאים שעות רבות בעבודה מחוץ לבית ולכן הם תורמים פחות במטלות הבית. לפיכך, יישום של מדיניות המאפשרת לגברים לעבוד מהבית או מודל עבודה גמיש יאפשרו לגברים להימצא יותר בבית ולתרום יותר במטלות הבית ובכך לצמצם את חוסר השוויון הקיים (נספח ח').

בתנאי ה'מאשים', התווסף קטע קריאה ממאמר מדעי שפורסם לכאורה על ידי אוניברסיטת הווארד המסכם מחקר אורך שמצא כי הסיבה לחוסר השוויון במטלות הבית נובעת בשל גברים המחזיקים באידאולוגיות מסורתיות המאמינים כי מקומה של האישה בבית ותפקידה הוא טיפול בילדים ואחזקת

הבית וכי המסקנה היא שגברים חייבים לשנות את עמדתם וגישתם לעמדה שיוונית יותר בכדי לצמצם את חוסר השוויון הקיים (נספח ט').

המשתתפים בתנאי 'לא מאשים' וכן בתנאי ה'מאשים' היו צריכים לענות על שתי שאלות הבנת הנקרא על מנת לוודא כי אכן הבינו את המאמר. משתתף שכשל בשתי השאלות לא נכלל בניתוחים. לאחר הצגת הגרף וקריאת המאמר המשתתפים התבקשו לענות על שאלון שנועד לבדוק את המשתנים התלויים: תחושת אשמה, תמיכה במדיניות המקדמת שוויון מגדרי ורמת SDO, וכן מדדים נוספים שמטרתם לבחון השפעות נוספות של אשמה שאינם מדווחים בעבודה זו (נספח י').

תוצאות

על מנת לבחון האם קיימים הבדלים מובהקים בין תנאי הניסוי במשתנים שאינם רלוונטיים למחקר, נערכו מספר ניתוחים סטטיסטיים. בדיקה מקדימה העלתה כי לא קיימים הבדלים בין התנאים (ביקורת, 'מאשים', 'לא מאשים') בכלל המשתנים הדמוגרפים. לצורך בדיקה זו נערכו מספר מבחני χ^2 ; מצב תעסוקתי ($\chi^2(2)=0.65$, *n.s.*), מצב משפחתי ($\chi^2(2)=1.52$, *n.s.*) מצב תעסוקתי של בת הזוג ($\chi^2(2)=0.66$, *n.s.*), ילדים ($\chi^2(2)=0.39$, *n.s.*), רמת הכנסה יחסית לבת הזוג ($\chi^2(2)=9.56$, *n.s.*) וכן חלוקת מטלות הבית בין בני הזוג ($\chi^2(2)=12.12$, *n.s.*). כמן כן, בוצע ניתוח שונות חד כיווני (one way ANOVA) עבור גיל המשתתפים ($F(2,266)=1.18$, *n.s.*).

ממוצעים, סטיות תקן וכן מתאמים בקרב כל משתני המחקר מוצגים בטבלה מספר 1.

טבלה מספר 1 – ממוצעים, סטיית תקן, ומתאמים עבור משתני מחקר 1

	ממוצע	סטיות תקן	1	2	3
1. תחושת אשמה	5.1	1.3	—		
2. תמיכה בקידום שוויון מגדרי	5.38	0.96	0.572**	—	
3. מדד SDO	3.62	0.91	0.257**	-0.001	—
**p < .01.					

השערה ראשונה: ניתוח שונות חד כיווני (one way ANOVA) נערך בכדי לבחון האם ישנו הבדל בתחושת האשמה בין שלושת התנאים: ביקורת ($M=5.1$, $SD=1.33$), 'לא מאשים' ($M=4.9$, $SD=1.35$) 'מאשים' ($M=5.23$, $SD=1.18$). בניגוד להשערה כי בתנאי ה'מאשים' תחושת האשמה תגבר לא נמצא הבדל מובהק ברמת תחושת האשמה בקרב המשתתפים בין שלושת התנאים ($F(2,266)=1.24$, *n.s.*).

השערה שנייה: ניתוח שונות חד כיווני (one way ANOVA) נוסף בוצע בכדי לבחון האם ישנו הבדל בין תמיכה במדיניות לקידום זכויות נשים בין שלושת התנאים: ביקורת ($M=5.38, SD=0.92$), 'לא מאשים' ($M=5.39, SD=0.87$) ו'מאשים' ($M=5.36, SD=1.08$). בניגוד להשערה כי בתנאי המאשים גברים יתמכו פחות במדיניות לקידום שוויון מגדרי, לא נמצא הבדל בין שלושת התנאים ($F(2,266) = 0.02, n.s.$).

השערה שלישית: ביקשנו לבחון מודל תיווך בו המשתנה הבלתי תלוי הוא: סוג התנאי (ביקורת, 'לא מאשים', 'מאשים'), משתנה מתווך: תחושת האשמה, המשתנה התלוי: תמיכה במדיניות לקידום שוויון מגדרי. בכדי לבחון זאת בצענו תחילה מתאם (פירסון) כדי לבחון האם יש קשר בין שלושת המשתנים. הממצאים העידו כי לא קיים קשר בין המשתנה הבלתי תלוי (סוג תנאי) לבין המשתנה התלוי (תמיכה במדיניות לקידום שוויון מגדרי) ($r = -0.005, n.s.$) וכן בין המשתנה הבלתי תלוי למשתנה המתווך ($r = 0.035, n.s.$). לאור זאת לא היה טעם לבחון מודל תיווך.

מיתון SDO

ממוצעים, סטיית תקן של המשתנה SDO בכל אחד מהתנאים מוצגים בטבלה מספר 2

טבלה מספר 2 – ממוצעים, סטיית תקן, ומתאמים עבור משתנה SDO בשלושת התנאים

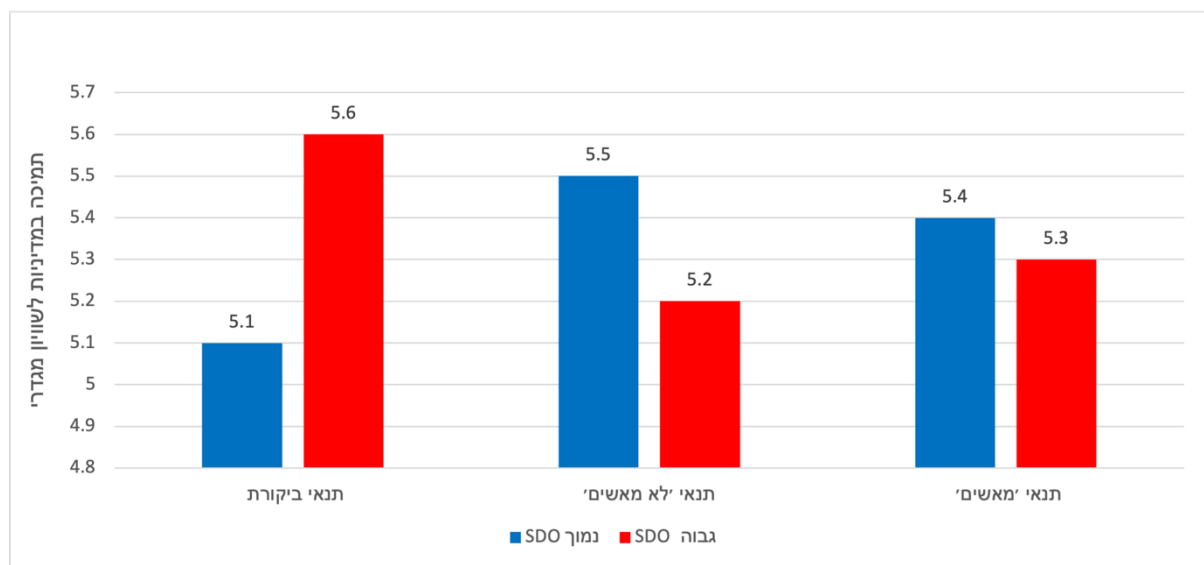
סטיית תקן	ממוצע	מספר משתתפים	סוג תנאי
0.79	3.75	100	תנאי ביקורת
0.99	3.60	81	תנאי לא מאשים
0.96	3.50	86	תנאי לא מאשים

ניתוח שונות חד כיווני (one way ANOVA) עבור המשתנה SDO הראה כי אין הבדל בממוצעים של משתנה זה בין שלושת התנאים ($F(2,266)=1.74, n.s.$) כלומר משתנה זה לא הושפע מתפועל המניפולציה. בכדי לבחון האם למשתנה זה יש אפקט ממתן בין הקשר של סוג התנאי לתמיכה במדיניות לשוויון מגדרי ערכנו שלושה ניתוחי רגרסיה מרובה בין התנאים: (1) תנאי ביקורת אל מול תנאי 'לא מאשים' (2) תנאי ביקורת אל מול תנאי 'מאשים' (3) תנאי 'לא מאשים' אל מול 'מאשים'.

בניתוח זה סוג התנאי ורמת ה SDO (בוצע ממוצע של ארבעת הפריטים הקשורים למדד זה) של המשתתפים הוכנסו בו זמנית כמנבאים. המשתנה המנובא היה ממוצע של ארבעת הפריטים של תמיכה במדיניות המקדמת שוויון מגדרי. הניתוח בוצע בתכנת SPSS25 בעזרת המאקרו PROCESS אשר פותח על ידי Hayes (2012). הניתוח בין תנאי הביקורת ותנאי 'לא מאשים' הראה כי אפקט האינטראקציה בין סוג התנאי לבין רמת ה SDO נמצא מובהק ($p < .05, t = -3.2, B = -0.47$). במבחני האפקטים הפשוטים עלה כי עבור רמת SDO נמוכה ישנו קשר חיובי ומובהק בין סוג התנאי לתמיכה במדיניות לקידום שוויון מגדרי ($B = 0.44$).

כך שבתנאי ה'לא מאשים' אנשים בעלי SDO נמוך תמכו יותר במדיניות לקידום שוויון מגדרי לעומת תנאי הביקורת, בהתאם להשערה. לעומת זאת, עבור רמת SDO גבוהה, נמצא כי ישנו קשר שלילי ומובהק בין סוג התנאי לתמיכה בזכויות נשים ($B=-0.4, t=-2.17, p<0.05$) כך שבתנאי ה'לא מאשים' אנשים בעלי SDO גבוה תמכו פחות במדיניות לקידום שוויון מגדרי לעומת תנאי הביקורת. אפקט האינטראקציה מוצג בתרשים 1. בניתוח לא נמצא אפקט עיקרי של סוג התנאי ($B=0.018, t=0.14, n.s$), ולא נמצא אפקט עיקרי של רמת SDO ($B=0.07, t=0.94, n.s$).

תרשים 1 – תמיכה במדיניות לקידום שוויון מגדרי לפי רמת SDO

בהמשך בוצע הניתוח עבור תנאי הביקורת והתנאי ה'מאשים'. הניתוח הראה כי אפקט האינטראקציה בין סוג התנאי לבין רמת ה SDO לא נמצא ($B=-0.16, t = -1.9, n.s$). בניתוח לא נמצא אפקט עיקרי של סוג התנאי ($B=0.007, t=0.09, n.s$), ולא נמצא אפקט עיקרי של רמת SDO ($B=0.13, t=1.6, n.s$). ולבסוף בוצע הניתוח עבור תנאי 'לא מאשים' והתנאי ה'מאשים'. הניתוח הראה כי אפקט האינטראקציה בין סוג התנאי לבין רמת ה SDO לא נמצא ($B=0.15, t = 0.98, n.s$). בניתוח לא נמצא אפקט עיקרי של סוג התנאי ($B=-0.04, t=-0.27, n.s$), ולא נמצא אפקט עיקרי של רמת SDO ($B=-0.11, t=-1.44, n.s$).

במחקר זה ביקשנו לבחון את ההשפעה של חשיפת גברים להסברים שונים באשר לתופעת אי שוויון במטלות הבית. באופן ספציפי יותר, ההשפעה של הסבר שבסיס הרציונל שלו נשען על אידאולוגיה מגדרית כלומר: חלוקת מטלות הבית מתואמת עם עמדות התפקיד המגדרי המסורתיות (הסבר 'מאשים') לעומת הסבר המושתת על הרציונל של אידאולוגיה חברתית מבנית כלומר: לחצים חברתיים תרבותיים ושיטת התגמולים בשוק העבודה הם המאלצים את הגברים להשקיע יתר בעבודה ופחות שעות בבית (הסבר 'לא מאשים').

בחנו האם וכיצד הסברים אלה משפיעים על תחושת האשמה בקרב גברים וכן האם הם משפיעים על מידת התמיכה במדיניות לקידום שוויון מגדרי לרבות במרחב הפרטי. בניגוד להשערות וממצאים ממחקרים קודמים (Hiddeg & Wilson, 2020) בהם נמצא כי חשיפת גברים למידע המאיים על זהותם החברתית (כחברי הקבוצה החזקה) עוררה רגשות אשמה והפחיתה תמיכה במדיניות לקידום שוויון, במחקר זה לא נמצאה השפעה לתחושת האשמה ו/או לתמיכה במדיניות לקידום שוויון מגדרי כאשר גברים נחשפו למידע המאשים אותם בשימור עמדות מסורתיות במטרה לבסס את עליונותם גם במרחב הפרטי ובכך מנציח האי שוויון במרחב הפרטי. עם זאת, נמצא אפקט אינטראקציה מובהק בין סוג ההסבר לבין רמת ה-SDO, שתומך חלקית בהשערת המחקר. האפקט הפשוט של תנאי הניסוי בתוך SDO נמוך מראה כי בקרב משתתפים עם SDO נמוך, תנאי 'לא מאשים' הגביר את התמיכה במדיניות לקידום שוויון לעומת ביקורת, בהתאם להשערה. ניתן לטעון כי יתכן והסיבה לכך שרוב השערות המחקר לא אוששו נעוצה בתפועל המניפולציה, תחושת אשמה. באופן ספציפי יותר, לא נמצאו הבדלים במידת תחושת האשמה בין שלושת קבוצות הניסוי: ביקורת, הסבר אידאולוגי מגדרי (הסבר 'מאשים'), הסבר חברתי מבני (הסבר 'לא מאשים'). ניתוח הנתונים העלה כי, אחוז גבוה (38%) של משתתפים הושמט בעקבות מבחן הבדל את הבנת הנקרא ו/או בדיקות תשומת לב (מתוך 431 משתתפים שעברו את דרישות הסף, 164 הושמטו, היות ולא צלחו את שאלות הבנת הנקרא ו/או בדיקות תשומת לב). נתון זה יכול להצביע כי קטע הקריאה לא היה ברור מספיק או כי יתכן והמשתתפים עצמם לא קראו את הקטע בתשומת לב ראויה. כך או כך, ניתן להסיק כי על מנת לבחון את השערות המחקר נדרש מחקר נוסף המחדד ומעצים את המשתנה התלוי-מתווך, תחושת אשמה, אותה ביקשנו לבחון.

באשר לממצאים בנוגע למשתנה SDO, בניגוד לספרות הקושרת בין רמה גבוהה במדד זה לתמיכה במדיניות המשמרת אי שוויון (Sidanius & Pratto, 1999), הממצאים במחקר זה מראים כי אין קשר בין שני המשתנים, למעט אפקט מיתון מובהק אחד שצוין לעיל. כמו כן, רמת המהימנות של משתנה זה במחקר הנוכחי הייתה נמוכה יחסית ($\alpha=0.53$). כך ניתן לשער כי הדבר פגע בהשפעה של משתנה זה על התוצאות לרבות ההשפעה הממתנת הרחבה שלו. אחת הסיבות לכך יכולה להיות נעוצה בהשפעה העקיפה של כמות

הפריטים הכלולים בשאלון, המשתתפים נדרשו להשיב על עשרים ושבעה פריטים כאשר הפריטים של מדד ה SDO היו אחרונים. ייתכן והמשתתפים היו פחות מרוכזים וממוקדים ולא השיבו לפריטים אלו בתשומת לב. במחקר המשך, יש לצמצם את מספר הפריטים ולכלול רק את הפריטים הרלוונטיים להשערות של המחקר הספציפי ולבצע רוטציה במיקום השאלות.

ממצא מעניין שעלה ממחקר זה הוא הקשר החיובי המובהק ($r=0.57$) שנמצא בין תחושת אשמה לבין תמיכה במדיניות המקדמת שוויון מגדרי. נתון זה מתיישב עם הספרות הגורסת כי במערכות יחסים בינאישיים, המבוססות על הנחות של דאגה וטיפוח הדדיים, תחושת אשמה תגרוור צורך לפצות את האחר (Tanjay, J.P., 1991). יתרה מזאת, בכל אחד מתנאי הניסוי ממוצע תחושת האשמה היה מעל הממוצע. ייתכן ועובדה זו מרמזת על כך שבמרחב הפרטי ישנה התייחסות שונה של חבר הקבוצה החזקה לחבר הקבוצה החלשה. באופן ספציפי ייתכן ובמרחב הפרטי הגברים התייחסו אל המידע בהיבט אישי, אני אל מול בת זוגתי, ולא בהיבט כוללני ובאחריות קולקטיבית כקבוצת הגברים, הקבוצה חזקה, לעומת קבוצת הנשים, הקבוצה חלשה, דבר אשר הוביל לרצון לפעול למען שינוי. במחקרי המשך יש להמשיך ולחדד הבחנה זו של שיח ברמה החברתית לעומת שיח ברמה האישית וכיצד עשוי להשפיע.

רעיון מעניין נוסף שכדאי לבחון הוא התנהגות גברים הגבוהים במדד ה SDO. האם במרחב הפרטי, כאשר מעורבים יחסים בינאישיים ויש רצון לקרבה ואינטימיות, גברים יחוו אשמה ו/או יתמכו במדיניות לקידום שוויון מגדרי ולצמצום הפערים. או לחילופין, אנו נצפה בהתנהגות התואמת את הספרות הגורסת כי אנשים הגבוהים במדד זה תומכים במדיניות משמרת היררכיה ואי שוויון (Sidanius & Pratto, 1999) גם במרחב הפרטי. לפיכך, גברים הגבוהים במדד זה, לא יתמכו במדיניות המאפשרת שוויון מגדרי במרחב הפרטי אלא יתמכו בשימור מבנה המעמדות והכוח גם בזירה זו.

לבסוף, המחקר הנוכחי בוצע בתקופת הקורונה בה גברים ונשים עבדו מהבית יחד עם הילדים שלמדו מרחוק. מחקרים מראים כי בתקופת הקורונה הייתה עלייה בהשתתפותם של גברים במטלות הבית (Shafer et al., 2020) וכי גברים ונשים דיווחו על מגמה של חלוקה שוויונית של מטלות הבית (Carlson et al., 2020). למעשה במחקר זה, למעלה מ-50% של הגברים דיווחו כי הם משתתפים לפחות כמו בנות זוגן בנטל עבודות הבית. ייתכן כי נוכחות מוגברת של הגברים בבית גרמה להם להבין את המשמעות של טיפול בילדים ועבודות הבית כך שהעריכו את בנות זוגן יותר בתקופה זו והזדהו עם נטל העבודה, כך שתחושת ההזדהות והאמפטיה גרמה להם לפעול למען שינוי ולתמוך במדיניות לקידום שוויון מגדרי.

הצעה למחקר המשך

הממצאים בניסוי הראשון הראו כי בניגוד לציפיות, אין הבדלים בין שלושת התנאים בתחושת האשמה ובתמיכה למדיניות לקידום שוויון מגדרי. ייתכן כי הדבר נובע מאופן תפעול המניפולציה. נתון נוסף המרמז על כך שהמניפולציה לא הייתה ברורה דיה הוא אחוז (38%) המשתתפים שהושמטו בניתוחים הסטטיסטיים. עם זאת, יש ממצא המעיד על כך שהמניפולציה כן עבדה בכיוון הרצוי: בקרב משתתפים הנמוכים ב-SDO, כלומר, אלו התומכים בשוויון מלכתחילה, מי שנחשף להסבר המפחית אשמה תמך יותר במדיניות לקידום שוויון לעומת ביקורת, בהתאם להשערת המחקר. לפיכך, בניסוי השני נרצה לשחזר את הניסוי ולדייק המניפולציה באמצעות העברת המסר בצורה אפקטיבית וברורה לכלל המשתתפים, כך שתחדד ותעצים את תחושת האשמה ותביא לתמיכה רחבה בהשערת המחקר. בנוסף, נרצה לתת מענה למספר ליקויים שהיו במערך המחקר לרבות כמות הפריטים.

כמו כן, הניסוי הראשון הראה כי ממוצע תחושת האשמה היה מעל הממוצע בכל אחד מתנאי הניסוי וקשר חיובי ומובהק בין תחושת האשמה של הגברים לתמיכתם במדיניות לקידום שוויון מגדרי (בניגוד להשערות). יתכן כי ממצא זה נובע מהעובדה שכל המשתתפים היו גברים החיים בשותפות עם בת זוג כך שהתייחסו אל המידע בהיבט האישי (אני מול בת זוגתי), וכן היו מסוגלים לאמץ את נקודת המבט הנשית, להיכנס לנעליה, וכתוצאה מכך לרצות להוביל לשינוי, לפעול למען בת זוגתי. יתכן וזו השפעה עקיפה של קמפיין #MeToo. קמפיין אשר העלה את המודעות להיקף ושכיחות התופעות לאלימות כלפי נשים לשיח יום יומי ואף העמיק את המודעות הציבורית לפעול למען שוויון מגדרי. כך שגברים באופן כללי, חשים אשמה כאשר הם נחשפים לפריט מידע בדבר אי שוויון מגדרי. לפיכך, בניסוי השני נרצה לבחון האם יש הבדל בתחושת האשמה בין גברים החיים בשותפות עם בת זוג לבין גברים ללא בנות זוג ולנסות להתחקות אחר הגורמים המשפיעים לתמיכה/ אי תמיכה במדיניות לקידום שוויון מגדרי. אנו נוסיף למערך המחקר משתנה בלתי תלוי נוסף המצביע על סטטוס הזוגיות ונשער כי מידת התמיכה בקידום מדיניות לשוויון מגדרי תהיה גבוהה יותר עבור גברים החיים בזוגיות לעומת גברים ללא בנות זוג.

שיטה

משתתפים

במחקר ישתתפו 300 גברים הטרוסקסואלים מועסקים בשוק העבודה. מחציתם חיים בשותפות עם בת זוג ומחצית האחרת חיים ללא בת זוג. המשתתפים יוקצו רנדומלית לאחד משלושת התנאים: ביקורת, תנאי 'מאשים', תנאי 'לא מאשים'.

הליך

המשתתפים יונחו כי המחקר הינו בנושא מטלות בית. המשתתפים יונחו כי יצפו בסרטון קצר ולאחר מכן יתבקשו להשיב על מספר שאלות. משתתף אשר ייתן את הסכמתו להשתתף בניסוי ימלא תחילה שאלון דמוגרפי קצר ויוקצה רנדומלית לאחד משלושת התנאים: ביקורת, 'לא מאשים' (הסבר חברתי מבני), 'מאשים' (הסבר אידאולוגי מגדרי). הסרטון יכלול את המניפולציה ורק בסיום הצפייה הם ידרשו לענות על שאלון שכולל את המדדים התלויים הבאים: תחושת אשמה, תמיכה במדיניות לקידום שוויון מגדרי ומדד SDO.

תפעול תחושת אשמה – בכל אחד משלושת התנאים המשתתפים יצפו בסרטון הכולל את הגרף אודות אי השוויון במטלות הבית במדינות השונות (זהה לניסוי 1) ובליוי קריינית אשר תסביר למשתתפים את הגרף. בתנאי 'מאשים' ו'לא מאשים' הקריינית תעניק את ההסברים השונים לפערים בין גברים לנשים. בתנאי 'מאשים' – הסבר אידאולוגי מגדרי ובתנאי 'לא מאשים' – הסבר חברתי מבני, בתנאי הביקורת לא יינתן הסבר נוסף.

בתום צפיית הסרטון הגברים יופנו לענות על שאלון שיכלול את המדדים התלויים בדומה לניסוי ה 1. סה"כ 12 פריטים בלבד שביניהם תתבצע רוטציה במיקום השאלות בשאלון.

המטרה בניסוי 2 היא להעצים את תחושת האשמה ולהתחקות אחר השפעותיה. בנוסף נרצה לשפוך אור אחר הגורמים לתחושת האשמה בקרב גברים כאשר הם נחשפים למידע אודות פערים בין גברים לנשים. האם רגשות אלו מתעוררים בעיקר במערכות יחסים זוגיות בהם יש רצון לקרבה, אינטימיות ושלוש בית או גם בקרב גברים (חברי הקבוצה החזקה) התופסים פערים אילו כלא לגיטימיים בעיקר בעידן הנוכחי ורוצים לפעול למען שינוי המצב.

דיון כללי

נכון למאה ה 21, בחברות ותרבויות שונות ברחבי העולם אי שוויון מגדרי הוא מציאות חיה ובוועטת. למרות שישנה מגמה מתונה של שיפור במעמדן של הנשים, האי-שוויון בין נשים לגברים שריר וקיים ובא לידי ביטוי בספירה הציבורית והפרטית. בספירה הציבורית אנו עדים לפערי שכר בין גברים לנשים (Catalyst, 2018), נוכחות נמוכה של נשים בדרגים בכירים בחברות מובילות (Dezső et al., 2016) נוכחות נמוכה בעמדות כוח ובפוליטיקה (World Bank, 2018) נוכחות נמוכה בסגל האקדמי (European Commission, 2016). בספירה הפרטית ישנה חלוקה עבודה מגדרית התואמת את הדפוס המסורתי כך

שנשים משקיעות שעות רבות יותר בעבודות הבית ובטיפול בילדים בהשוואה לשותפיהן הגברים, ללא קשר לגילן, הכנסתן ומיקומן הגיאוגרפי (International Labour Organization, 2016).

חלוקת העבודה המגדרית לפיה נשים הן עדיין המטפלות העיקריות בבית ובמשפחה יחד עם קונפליקט בית משפחה הם גורמים משמעותיים בשימור אי שוויון מגדרי. מחקרים מראים את ההשפעה של חלוקת העבודה המגדרית בספירה הביתית לפערי השכר בין גברים לנשים בספירה הציבורית (Nooman, M.C, 2001), למשל: השעות שנשים נאלצות להשקיע בטיפול בבית ובמשפחה מגבילות את השעות אותן הן יכולות להשקיע בעבודה תמורת שכר. ניתן לומר כי ההתקדמות לעבר שוויון מגדרי תלויה במידה רבה במזעור עבודתם של הנשים בספירה הפרטית (Jackson, R.M, 1998).

ישנן מספר גישות המנסות להסביר את הגורמים המשפיעים על מידת השוויון בחלוקת עבודות הבית, במחקר הנוכחי התמקדנו בגישה האידאולוגית מגדרית והגישה חברתית מבנית. בחנו כיצד חשיפת גברים (החיים בשותפות עם בת זוג) לגישות אלו משפיעה על תחושת האשמה בקרב גברים וכן האם קשורה עם תמיכה במדיניות לקידום שוויון מגדרי לרבות במרחב הפרטי. בהתבסס על מחקרים קודמים בתחום של יחסים בין-קבוצות, באופן ספציפי תחושת אשמה של קבוצה חזקה, הנחנו כי גברים הנחשפים להסבר אידאולוגי מגדרי יחוו תחושת אשמה ותחושה זו תגרור אחריה הפחתה בתמיכה בקידום מדיניות לשוויון מגדרי לרבות במרחב הפרטי. אולם, הממצאים הראו כי אין הבדל בתחושת האשמה בין התנאים, וכי ממוצע תחושת האשמה בקרב הגברים היה מעל לממוצע בכל שלושת התנאים. יתרה מזאת, נמצא קשר חיובי ומובהק בין תחושת אשמה ובין תמיכה במדיניות לקידום שוויון מגדרי.

ממצאים אלו מחדדים את הצורך בניסוי המשך על מנת להתחקות אחר הגורמים לתחושת האשמה והשפעותיה בקרב גברים, חברי הקבוצה החזקה. יתכן כי בספירה הפרטית גברים מתנהגים בצורה שונה מאשר בספירה הציבורית, וכי הם מונעים מרצון לשמור על חיי זוגיות יציבים ומדאגה לרווחתה של בת הזוג. אולם יתכן אנו נחשפים לתחושת אשמה גבוהה של עידן המודרני, עידן ה #MeToo.

מחאת #MeToo העלתה את המודעות לאלימות מינית והטרדות מיניות, היא נתנה לגיטימציה לנשים בכל שכבות החברה (ולא רק מפורסמות) "לא לשתוק", כך שיותר ויותר נשים (ומאוחר יותר גם גברים) לא מתביישות וחושפות חוויות אישיות של הטרדות מיניות. המחאה שינתה את היחס החברתי להטרדות מיניות כך שהתנהגות לא נאותה שכזו לרוב אינה מושתקת, זוכה לגינוי בציבור ואף מדווחת ברשויות החוק. ישנם קולות בעד ונגד מחאת #MeToo, אולם מחקרים מראים שנשים וגברים רואים את ההשפעה החיובית על השיח וההתנהגות הציבורית (Kunst et al., 2019). בנוסף, המחאה העלתה לשיח הציבורי את מעמדן של הנשים בשוק העבודה את יחסי הכוח השוררים בו ואת המציאות העגומה של אי השוויון המגדרי בה אנו חיים. כך לדוגמה בטקס פרסי גלובוס הזהב לשנת 2018 שחקניות הוליווד לבשו שחור לאות סולידריות עם קורבנות #MeToo וכן לאות מחאה נגד אי השוויון המגדרי בהוליווד ומחוצה לו.

לפיכך יתכן כי ממצאים אילו מרמזים כי אנחנו בראשיתה של תופעה בה גברים חשים אי נוחות כאשר הם נחשפים למידע כזה או אחר אודות אי שוויון מגדרי וכי העלאת המודעות והגברת השיח במדיה וברשתות החברתיות יכולים להשפיע לצמצום הפערים בין גברים לנשים ולהתקדם לעבר שוויון חברתי מגדרי.

- Altintas, E., & Sullivan, O. (2016). Fifty years of change updated: Cross-national gender convergence in housework. *Demographic Research*, 35, 455-470.
<https://doi.org/10.4054/DemRes.2016.35.16>
- Arrighi, B. A., & Maume Jr, D. J. (2000). Workplace subordination and men's avoidance of housework. *Journal of Family Issues*, 21(4), 464-487.
<https://doi.org/10.1177/019251300021004003>
- Baumeister, R. F., Stillwell, A. M., & Heatherton, T. F. (1994). Guilt: An interpersonal approach. *Psychological Bulletin*, 115(2), 243-267. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.115.2.243>
- Becker, G. S. (1985). Human capital, effort, and the sexual division of labor. *Journal of Labor Economics*, 3(1, Part 2), S33-S58.
- Bianchi, S. M., Milkie, M. A., Sayer, L. C., & Robinson, J. P. (2000). Is anyone doing the housework? Trends in the gender division of household labor. *Social Forces*, 79(1), 191-228. <https://doi.org/10.2307/2675569>
- Blair, S. L., Lichter, D. T. (1991). Measuring the division of household labor: Gender segregation of housework among American couples. *Journal of family issues*, 12(1), 91-113. <https://doi.org/10.1177/019251391012001007>
- Branscombe, N. R., Ellemers, N., Spears, R., & Doosje, B. (1999). The context and content of social identity threat. In N. Ellemers, R. Spears & B. Doosje (Eds.), *Social identity: Context, commitment, content*, (pp. 35-58). Blackwell.
- Carlson, D. L., Petts, R., & Pepin, J. (2020). US couples' divisions of housework and childcare during COVID-19 pandemic. <https://doi.org/10.31235/osf.io/jy8fn>
- Catalyst (2020, March 2). Women's earnings: The wage gap.
<https://www.catalyst.org/knowledge/womens-earnings-wage-gap>

- Čehajić-Clancy, S., Effron, D. A., Halperin, E., Liberman, V., & Ross, L. D. (2011). Affirmation, acknowledgment of in-group responsibility, group-based guilt, and support for reparative measures. *Journal of Personality and Social Psychology*, 101(2), 256-270. <https://doi.org/10.1037/a0023936>
- Charmes, J. (2019). Unpaid Care Work Across the World as Measured by Time-Use Surveys: Informality, Solidarities and Carework. In J. Charmes (Ed.), *Dimensions of Resilience in Developing Countries*, (pp. 159-185). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-04076-5_7
- Dex, S. (2010). Can state policies produce equality in housework? In T. Judith & D. Sonja (Eds.), *Dividing the domestic: Men, women, and household work in cross-national perspective*, (pp. 79-104). Oxford Press. <https://doi.org/10.11126/stanford/9780804763578.003.0005>
- Dezső, C. L., Ross, D. G., & Uribe, J. (2016). Is there an implicit quota on women in top management? A large-sample statistical analysis. *Strategic Management Journal*, 37(1), 98-115. <https://doi.org/10.1002/smj.2461>
- Doosje, B., Branscombe, N. R., Spears, R., & Manstead, A. S. (1998). Guilty by association: When one's group has a negative history. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(4), 872-886. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.75.4.872>
- Ellemers, N., Scheepers, D., & Poppa, A. M. (2010). Something to gain or something to lose? Affirmative action and regulatory focus emotions. *Group Processes & Intergroup Relations*, 13(2), 201-213. <https://doi.org/10.1177/1368430209343296>
- European Commission. (2016). Horizon 2020. Promoting gender equality in research and innovation. <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/h2020-section/promoting-gender-equality-research-and-innovation>

- Ferguson, M. A., & Branscombe, N. R. (2014). The social psychology of collective guilt. In C. von Scheve & M. Salmella (Eds.), *Collective emotions: Perspectives from psychology, philosophy, and sociology*, (pp. 251-265). Oxford Press.
<https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199659180.003.0017>
- Fuwa, M. (2004). Macro-level gender inequality and the division of household labor in 22 countries. *American Sociological Review*, 69(6), 751-767.
<https://doi.org/10.1177/000312240406900601>
- Hideg, I., & Wilson, A. E. (2020). History backfires: Reminders of past injustices against women undermine support for workplace policies promoting women. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 156, 176-189.
<https://doi.org/10.1016/j.obhdp.2019.10.001>
- Horne, R. M., Johnson, M. D., Galambos, N. L., & Krahn, H. J. (2018). Time, money, or gender? Predictors of the division of household labour across life stages. *Sex Roles*, 78(11), 731-743. <https://doi.org/10.1007/s11199-017-0832-1>
- International Labour Organization (2016, March 8). Women at work: Trends 2016.
https://www.ilo.org/gender/Informationresources/Publications/WCMS_457317/lang--zh/index.htm
- Jackson, R. M. (1998). *Destined for equality: The inevitable rise of women's status*. Harvard University Press.
- Knowles, E. D., Lowery, B. S., Chow, R. M., & Unzueta, M. M. (2014). Deny, distance, or dismantle? How white Americans manage a privileged identity. *Perspectives on Psychological Science*, 9(6), 594-609. <https://doi.org/10.1177/1745691614554658>

- Knowles, E. D., Lowery, B. S., Hogan, C. M., Chow, R. M. (2009). On the malleability of ideology: Motivated construals of color blindness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 96, 857–869. <https://doi.org/10.1037/a0013595>
- Kray, L. J., Howland, L., Russell, A. G., & Jackman, L. M. (2017). The effects of implicit gender role theories on gender system justification: Fixed beliefs strengthen masculinity to preserve the status quo. *Journal of Personality and Social Psychology*, 112(1), 98-115. <https://doi.org/10.1037/pspp0000124>
- Kunst, J. R., Bailey, A., Prendergast, C., & Gundersen, A. (2019). Sexism, rape myths and feminist identification explain gender differences in attitudes toward the# metoo social media campaign in two countries. *Media Psychology*, 22(5), 818-843. <https://doi.org/10.1080/15213269.2018.1532300>
- Lachance-Grzela, M., & Bouchard, G. (2010). Why do women do the lion's share of housework? A decade of research. *Sex roles*, 63(11-12), 767-780. <https://doi.org/10.1007/s11199-010-9797-z>
- Mannino, C. A., & Deutsch, F. M. (2007). Changing the division of household labor: A negotiated process between partners. *Sex Roles*, 56(5-6), 309-324. <https://doi.org/10.1007/s11199-006-9181-1>
- Miron, A. M., Branscombe, N. R., & Schmitt, M. T. (2006). Collective guilt as distress over illegitimate intergroup inequality. *Group Processes & Intergroup Relations*, 9(2), 163-180. <https://doi.org/10.1177/1368430206062075>
- Noonan, M. C. (2001). The impact of domestic work on men's and women's wages. *Journal of Marriage and Family*, 63(4), 1134–1145. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2001.01134.x>

- Parkman, A. M. (2004). Bargaining over housework: The frustrating situation of secondary wage earners. *American Journal of Economics and Sociology*, 63(4), 765-794.
<https://doi.org/10.1111/j.1536-7150.2004.00316.x>.
- Pratto, F., Cidam, A., Stewart, A. L., Zeineddine, F. B., Aranda, M., Aiello, A. & Eicher, V. (2013). Social dominance in context and in individuals: Contextual moderation of robust effects of social dominance orientation in 15 languages and 20 countries. *Social Psychological and Personality Science*, 4(5), 587-599.
<https://doi.org/10.1177/1948550614545467>
- Saguy, T., Chernyak-Hai, L., Andrighetto, L., & Bryson, J. (2013). When the powerful feels wronged: The legitimization effects of advantaged group members' sense of being accused for harboring racial or ethnic biases. *European Journal of Social Psychology*, 43(4), 292-298. <https://doi.org/10.1002/ejsp.1948>
- Scheepers, D., Ellemers, N., & Sintemaartensdijk, N. (2009). Suffering from the possibility of status loss: Physiological responses to social identity threat in high status groups. *European Journal of Social Psychology*, 39(6), 1075-1092.
<https://doi.org/10.1002/ejsp.609>
- Shafer, K., Scheibling, C., & Milkie, M. A. (2020). The Division of Domestic Labor before and during the COVID-19 Pandemic in Canada: Stagnation versus Shifts in Fathers' Contributions. *Canadian Review of Sociology*, 57(4), 523-549.
<https://doi.org/10.1111/cars.12315>
- Shuman, E. (2020). Dissertation in progress.
- Sidanius, J., Pratto, F. (1999). *Social dominance: An intergroup theory of social hierarchy and oppression*. Cambridge University Press.

- Tajfel, H., & Turner, J. C. (1986). The social identity theory of intergroup behaviour. In S. Worchel & W. G. Austin (Eds.), *Psychology of intergroup relations*, (pp. 7–24). Nelson-Hall.
- Tangney, J. P. (1991). Moral affect: the good, the bad, and the ugly. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(4), 598-607. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.61.4.598>
- Wohl, M. J., Branscombe, N. R., & Klar, Y. (2006). Collective guilt: Emotional reactions when one's group has done wrong or been wronged. *European Review of Social Psychology*, 17(1), 1-37. <https://doi.org/10.1080/10463280600574815>

נספחים

נספח א': אוכלוסיית יעד (גברים, חיים בשותפות עם בת זוג ומועסקים)

Before we begin we wish to make sure you are eligible to partake in this survey. Please answer the following questions:

Are you a man? Yes / No

Do you have romantic partner? Yes / No

Do you share a household with your partner? Yes / No

Are you employed? Yes / No

Please select the option that **IS NOT** a household object:

- ☐ Refrigerator
- ☐ Grass
- ☐ Table
- ☐ Bed

Opening Dear Participant , Thank you for participating in our survey. The survey is about the division of household work. It will take about 10 minutes of your time. Your answers will be completely anonymous – we **will not** ask for any identifying information. You will be given a short paragraph to read, and then we will ask you relevant questions. Please note that there are no right or wrong answers. If you feel uncomfortable you can stop at any time.

- I give my consent to participate in this study
- I do not consent to participate in this study

1. Age:
2. Working Status:
 - Full time
 - Part time
 - Unemployed
3. Martial Status:
 - Single
 - Married
 - Living with a partner
 - Separated / Divorced
 - Widowed
4. Does your partner work?
 - Full time
 - Part Time
 - Unemployed
5. Do you have children? Yes / No
6. Income Out of the following, mark the statement that applies best to your income and your partner's:
 - My partner makes much more than me
 - My partner makes more than me
 - My partner and I make the same income
 - I make more than my partner
 - I make much more than my partner

7. What is the division between and your partner in housework (i.e. laundry, dishes, cleaning)?

- Me: 0%, my partner: 100%
- Me: 10%, my partner: 90%
- Me: 20%, my partner: 80%
- Me: 30%, my partner: 70%
- Me: 40%, my partner: 60%
- Me: 50%, my partner: 50%
- Me: 60%, my partner: 40%
- Me: 70%, my partner: 30%
- Me: 80%, my partner: 20%
- Me: 90%, my partner: 10%
- Me: 100%, my partner: 0%

To what extent do you agree with the following statements?

	Strongly Disagree (1)	Disagree (2)	Somewhat Disagree (3)	Neutral (4)	Somewhat Agree (5)	Agree (6)	Strongly Agree (7)
I feel guilty because I benefit from gender inequality in housework.							
I feel guilty about the inequality that exists between men and women in their home.							
I feel men are blameworthy when gender inequality in people's homes is discussed.							
I can easily feel guilty about the bad outcomes that have been caused by my gender in the domain of housework inequality.							

נספח ה': תמיכה במדיניות המקדמת זכויות נשים במרחב הפרטי

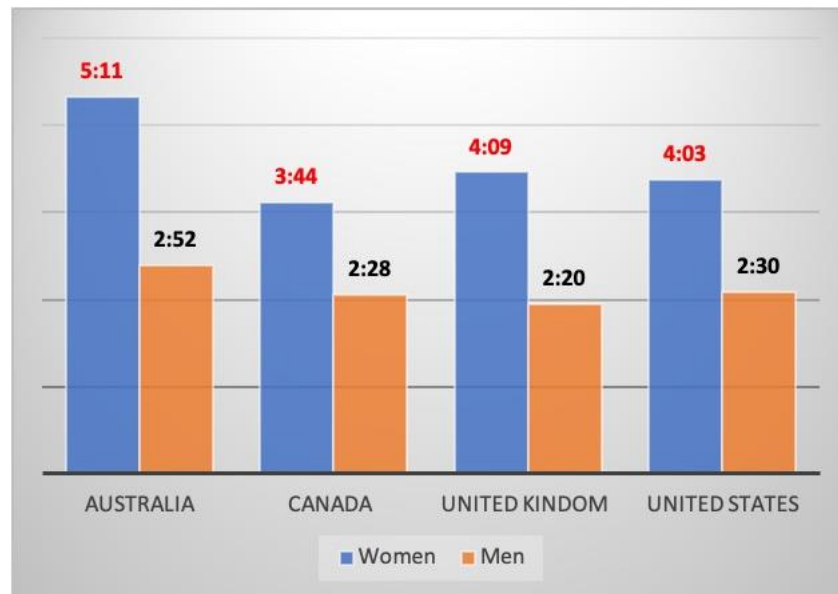
To what extent do you agree with the following statements?

	Strongly Disagree (1)	Disagree (2)	Somewhat Disagree (3)	Neutral (4)	Somewhat Agree (5)	Agree (6)	Strongly Agree (7)
To solve issues of inequality in housework and childcare, the government must implement policies directly aimed at enable more working from home							
Reducing inequalities between men and women in housework and childcare should be a primary policy goal.							
I would support a bill guaranteeing paternity leave for new fathers in the U.S.							
I would support a law providing tax deductions for daycare and house							

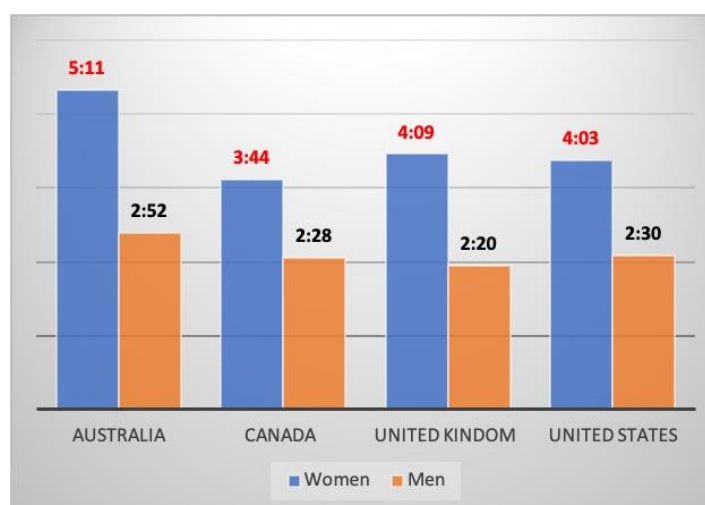
cleaning expenses, so that both men and women will be able to work flexibly.							
--	--	--	--	--	--	--	--

To what extent do you agree with the following statements?

	Strongly Disagree (1)	Disagree (2)	Somewhat Disagree (3)	Neutral (4)	Somewhat Agree (5)	Agree (6)	Strongly Agree (7)
In setting priorities, we must consider all groups.							
We should not push for equality between groups.							
Group equality should be our ideal.							
Superior groups should dominate inferior groups							

The figure above presents the division of housework between men and women in various countries. The blue bar represents the number of hours women spend on housework per day, and the orange bar represents the number of hours men spend. In all the countries studied, women do more housework (laundry, dishes, cleaning) than men. The numbers in the above chart are consistent with research in 32 different countries.

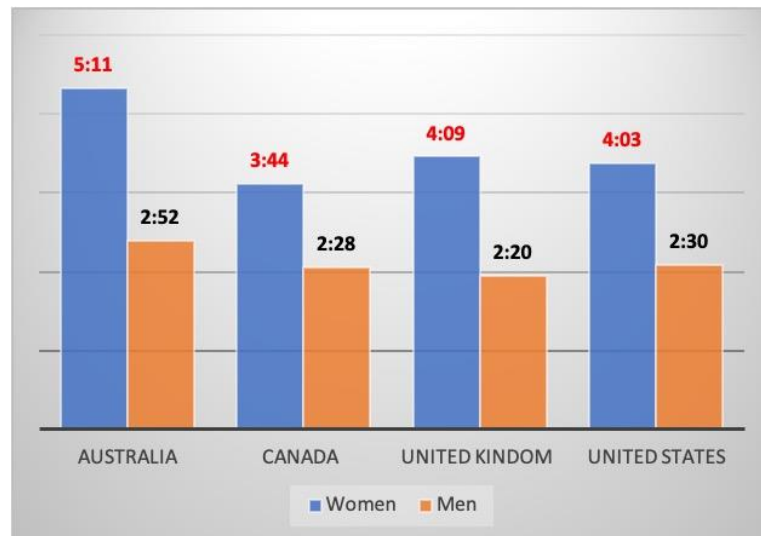

The figure above presents the division of housework between men and women in various countries. The blue bar represents the number of hours women spend on housework per day, and the orange bar represents the number of hours men spend. In all the countries studied, women do more housework (laundry, dishes, cleaning) than men. The numbers in the above chart are consistent with research in 32 different countries.

Why is there a difference between the sexes in the division of housework ?

Harvard University conducted a longitudinal study involving 2000 couples who were followed over 10 years. The study concluded that the discrepancy between the number of hours spent on housework is a result of incentives offered to men for working the many hours outside the house. In many countries, men are financially rewarded for working late hours resulting in women spending more time at home relative to their spouse and end up doing more housework. The findings further show that in countries that enact policies that enable working from home while maintaining financial incentives there is more equality in the division of housework.

According to Dr. Medin, the lead researcher: "These findings are dramatic. They demonstrate that social policies that allow men to work from home can change the way men and women run their homes and increase equality in housework". This conclusion is consistent with previous large scale longitudinal studies, and historical analyses. In order for household labor to become more equally distributed among men and women, workplace policies must evolve to enable men to spend more time at home

The figure above presents the division of housework between men and women in various countries. The blue bar represents the number of hours women spend on housework per day, and the orange represents the number of hours men spend. In all the countries studied, women do more housework (laundry, dishes, cleaning) than men. The numbers in the above chart are consistent with research in 32 different countries.

Why is there a difference between the sexes in the division of housework ?

Harvard University conducted a longitudinal study involving 2000 couples who were followed over 10 years. They conclude that the inequality between men and women in housework is a result of the way men think about gender. In many countries men hold the traditional attitude that women are better suited for housework, and do not see themselves as being responsible for doing household labor.

The findings further show that in Scandinavian countries, where men believe that women are not better suited for housework than men, there is more equality in the division of housework.

According to Dr. Medin, the lead researcher: "These findings are dramatic. They demonstrate that the attitudes and beliefs men have regarding gender roles significantly impact the amount of labor equality within their homes." This conclusion is consistent with previous studies, including large scale longitudinal studies, and historical analyses. In order for household labor to become more equally distributed among men and women, mens' attitudes must change to become more egalitarian.

To what extent do you agree with the following statements?

	Strongly Disagree (1)	Disagree (2)	Somewhat Disagree (3)	Neutral (4)	Somewhat Agree (5)	Agree (6)	Strongly Agree (7)
הכחשה (Denial)							
I think most of the time when you hear about inequality in housework and childcare between women and men these are just exaggerations that aren't really there							
The actual amount of inequality between women and men in housework and childcare is actually quite small							
Women used to be doing more of the housework and childcare, but they don't face much of this inequality anymore							
הרחקה (Distance)							
While there is still inequality between men							

and women in housework and childcare, I don't contribute to it personally							
While being a man generally means one does less housework, I haven't really benefited from this							
It's unfair when people say that men should do more housework, every couple does things differently							
פירוק (Dismantle)							
Men, as a group, have a moral responsibility to address inequality in people's homes and childcare							
To achieve equality within people's homes, men should be willing to give up some of their social benefit (e.g. greater salary, work opportunities)							

We as men should use our privilege to promote greater equality between men and women in the domain of housework and childcare							
I myself should do more chores in my own home to divide the housework in more equal manner							
I feel responsible to reduce my spouse's burden in housework and childcare							
I wish to create more equality between me and my spouse in housework and childcare in my own home							
התגוננות (Defend)							
In order for society to function well, some inequality between men and women in people's							

homes is necessary							
The fact that men do less housework and childcare than women makes our society more successful economically							
The gaps between women and men in housework and childcare reflects the natural order of any society							
זהות גברית							
I have a lot in common with other men							
I feel strong ties to other men							
I strongly identify as a man							